

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В УПРАВЛІННІ ПРОЕКТАМИ

Робоча програма
для студентів спеціальності
073 "Менеджмент"
спеціалізації "Управління проектами"
другого (магістерського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2017

УДК 336:005(07)
ББК 65.290-93-21р
Ф 59

Затверджено на засіданні кафедри державного управління,
публічного адміністрування та регіональної економіки.

Протокол № 3 від 28.09.2016 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач В. І. Мельник

Фінансовий менеджмент в управлінні проектами : робоча
Ф 59 програма для студентів спеціальності 073 "Менеджмент" спеціалізації "Управління проектами" другого (магістерського) рівня : [Електронне видання] / уклад. В. І. Мельник. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 53 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних та семінарських занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання); методичні рекомендації щодо оцінювання знань студентів; професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів спеціальності 073 "Менеджмент" спеціалізації "Управління проектами" другого (магістерського) рівня.

УДК 336:005(07)
ББК 65.290-93-21р

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2017

Вступ

Сучасний етап реформування української економіки вимагає створення на всіх рівнях принципово нових ефективних систем управління розвитком держави, регіонів, міст та галузей господарства. Формування кадрового корпусу управлінців нового покоління, із складу високоосвічених і висококваліфікованих спеціально підготовлених фахівців, демократичні механізми призначення управлінських кадрів і просування їх у кадровій ієрархії управлінських систем є фундаментальною передумовою позитивної реалізації завдань, що постали сьогодні в Україні.

Базовим інструментом управління змінами в економіці є програми й проекти. Кожна програма є комплексом взаємопов'язаних проектів, які забезпечують досягнення масштабної цілі. Дослідження процесу й регулювання змін, здійснюваних за заздальгідь розробленими правилами в рамках бюджету і тимчасових обмежень, складають сутність управління проектами.

Адміністрування та організація проектної діяльності, зокрема, передбачають управління фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання. Фінансовий стан підприємств безпосередньо впливає на прийняття управлінських рішень, перспективи та результати проектної діяльності в цілому.

Фінансовий менеджмент є сферою діяльності, що заслуговує на уважне вивчення внаслідок важливості її для загальної освіти студента, а також як однієї із навчальних дисциплін підготовки магістрів.

Навчальна дисципліна "Фінансовий менеджмент в управлінні проектами" посідає важливе місце у навчальному процесі, оскільки надає методологічні, методичні знання, допомагає сформувати практичне вміння щодо аналізу, оцінювання і розроблення заходів щодо управління фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання з метою забезпечення ефективності проектної діяльності.

Вивчення дисципліни "Фінансовий менеджмент в управлінні проектами" сприятиме підвищенню рівня загальноекономічної підготовки студентів, формуванню у них навичок науково-аналітичного опрацювання проблем із позицій фінансового менеджменту.

Навчальна дисципліна "Фінансовий менеджмент в управлінні проектами" вивчається згідно з навчальним планом підготовки студентів спеціальності 073 "Менеджмент" спеціалізації "Управління проектами" другого (магістерського) рівня всіх форм навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 07 "Управління та адміністрування"	Вибіркова	
Змістових модулів – 2	Спеціальність 073 "Менеджмент", Спеціалізація "Управління проектами"	Рік підготовки	
		1М	1М
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3; самостійної роботи студента – 6	Освітній ступінь: магістр	Лекції	
		16 год	20 год
		Практичні, семінарські	
		24 год	20 год
		Самостійна робота	
		110 год	110 год
		Вид контролю	
		екзамен	
		4 год	4 год

Примітки. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить 36 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання даної навчальної дисципліни є засвоєння теоретичних знань та формування професійних компетентностей щодо використання методів та інструментарію фінансового менеджменту в управлінні проектами.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**: оволодіння теоретичними знаннями щодо основних засад теорії фінансового менеджменту; отримання практичних навичок щодо аналізу фінансових результатів, прибутків, інвестицій, грошових потоків підприємств та

засвоєння знань з теоретичних та практичних аспектів управління фінансами за допомогою фінансових інструментів та використання фінансового механізму.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання в рамках проектної діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні, методичні та прикладні аспекти управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання в рамках проектної діяльності.

Зміст даної дисципліни є логічним продовженням та має змістовно-методичні зв'язки з такими дисциплінами, як "Планування та виконання проектних дій", "Формування проектної команди", "Управління проектами у сфері регіонального розвитку".

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- сутність категорії "фінансовий менеджмент";
- методи управління витратами, вартістю, рентабельністю та фінансовими потоками підприємства;
- структуру та особливості фінансових звітів;
- методи фінансового аналізу діяльності підприємства;
- сутність категорій "грошові потоки" та "грошовий обіг";
- особливості управління грошовими потоками з операційної, інвестиційної, фінансової діяльності;
- організацію управління активами підприємства;
- зміст механізмів формування фінансової стратегії підприємства;
- технології поточного планування фінансової діяльності;
- методи та моделі оптимізації структури активів і капіталу підприємства;

вміти:

- формувати фінансовий звіт;
- ефективно управляти інвестиційними потоками, забезпечувати їх синхронізацію;

управляти формуванням активів, шукати резервів їх зростання;
 приймати оптимальні рішення щодо формування фінансових ресурсів підприємств для забезпечення проектної діяльності;
 визначати стратегію управління грошовими потоками для забезпечення фінансової стійкості підприємств;
 використовувати фундаментальні, теоретичні і практичні знання із внутрішньофірмового фінансового прогнозування і планування;
 здійснювати оцінювання проектних ризиків підприємства, забезпечуючи нейтралізацію та зменшення їх негативного впливу на діяльність підприємств;
 застосовувати методи системного підходу, стратегію управління формуванням прибутку підприємства та його використанням;
 управляти власним та залученим капіталом, забезпечуючи підвищення його ефективності.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
ФМВУП* 1	Здатність організувати виконання завдань щодо управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання в рамках проектної діяльності з метою досягнення економічної ефективності	Знати джерела отримання необхідної фінансової інформації та вміти ними користуватися
		Здійснювати оцінювання фінансового стану і платоспроможності підприємства для обґрунтування та прийняття проектних рішень
		Володіти здібністю планувати та прогнозувати притоки та відтоки грошових потоків, розробляти і застосовувати платіжний календар
		Виявляти вміння формувати політику управління оборотними активами підприємства

1	2	3
		Бути здатним визначати оптимальну структуру капіталу підприємства та здійснювати вибір найбільш привабливих джерел фінансування
ФМВУП 2	Здатність формувати фінансову стратегію та фінансову політику підприємства за такими напрямками, як управління активами, капіталом, інвестиціями, прибутком та ризиками	Виявляти здібність управляти формуванням прибутку суб'єкта господарювання
		Володіти здібністю приймати рішення щодо доцільності та ефективності інвестиційних вкладень підприємства
		Бути здатним оцінити та обґрунтувати рівень ризику в процесі прийняття проектних рішень
		Використовувати інструментарій та здійснювати планування та прогнозування фінансових показників у проектній діяльності

*Фінансовий менеджмент в управлінні проектами.

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Теоретичні основи фінансового менеджменту в управлінні проектами

Тема 1. Теоретичні основи та організаційно-інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в управлінні проектами

1.1. Еволюція фінансового менеджменту, його сутність і ціль.

Виникнення фінансового менеджменту як окремої науки. Основні етапи розвитку фінансового менеджменту. Сутність, концепції та теорії фінансового менеджменту. Головна мета фінансового менеджменту. Фінансова стратегія та тактика фінансового менеджменту.

1.2. Місце проектної діяльності у фінансовій системі підприємства.

Поняття та основні ознаки проектів: кількісна вимірність, часовий горизонт дії, цільова спрямованість, життєвий цикл, системне функціону-

вання проекту, існування в певному зовнішньому середовищі. Фінансування проектів. Головні принципи фінансування проектів.

1.3. Завдання, функції й механізм фінансового менеджменту.

Головні завдання фінансового менеджменту. Функції фінансового менеджменту як управляючої системи. Функціональні блоки фінансового менеджменту: фінансування, фінансовий контролінг, управління активами. Механізм фінансового менеджменту, його структура. Фінансові важелі та фінансові методи.

1.4. Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту.

Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Поняття фінансової інформації. Особливості інформаційного забезпечення процесу управління фінансами. Фінансова звітність та її зміст.

Тема 2. Фінансовий аналіз у системі фінансового менеджменту

2.1. Місце фінансового аналізу в системі фінансового менеджменту.

Сутність та призначення фінансового аналізу підприємства. Мета та завдання фінансового аналізу. Види фінансового аналізу. Інформаційне забезпечення оцінки фінансово-господарського стану підприємства.

2.2. Програма та послідовність етапів фінансового аналізу.

Програма поглибленого аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. Попереднє вивчення економічного й фінансового становища суб'єкта господарювання. Оцінювання й аналіз економічного потенціалу суб'єкта господарювання. Оцінювання й аналіз результативності фінансово-господарської діяльності підприємства.

2.3. Оцінювання майнового стану.

Способи аналізу структури статей балансу й динаміки змін. Схема побудови порівняльного аналітичного балансу. Горизонтальний (трендовий), вертикальний (структурний), порівняльний, факторний аналіз, аналіз фінансових коефіцієнтів.

2.4. Аналіз фінансової стійкості підприємства.

Сутність аналізу фінансової стійкості підприємства. Оцінювання оптимальності співвідношення власного й позикового капіталу підприємства. Коефіцієнти капіталізації. Коефіцієнти покриття. Методика визначення типу фінансової стійкості підприємства.

2.5. Аналіз ліквідності підприємства.

Сутність платоспроможності та ліквідності підприємства. Поняття ліквідності балансу та ліквідності активів. Методика аналізу ліквідності балансу. Порядок розрахунку коефіцієнтів ліквідності.

2.6. Оцінювання результативності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Аналіз рівня та динаміки фінансових результатів. Оцінювання рентабельності підприємства. Показники рентабельності. Оцінювання ділової активності підприємства. Показники ділової активності.

Тема 3. Управління грошовими потоками

3.1. Сутність грошового потоку, критерії класифікації та види грошових потоків.

Грошові потоки як об'єкт фінансового менеджменту. Види грошових потоків. Класифікація грошових потоків за видами господарської діяльності. Грошовий потік за операційною діяльністю. Методи розрахунку показників чистого грошового потоку за операційною діяльністю: прямий, непрямий. Грошовий потік за інвестиційною діяльністю. Грошовий потік за фінансовою діяльністю.

3.2. Управління грошовими потоками підприємства.

Сутність та основні завдання процесу управління грошовими потоками підприємства. Управління вхідними грошовими потоками підприємства. Зміст і завдання управління вихідними грошовими потоками підприємства. Принципи управління грошовими потоками. Фактори, що впливають на формування грошових потоків підприємства. Модель управління грошовими потоками. Етапи управління грошовими потоками за функціональним розподілом.

3.3. Аналіз грошових потоків підприємства.

Сутність та основні завдання аналізу руху грошових коштів. Базові методи аналізу грошових потоків: горизонтальний та вертикальний аналіз, трендовий аналіз, коефіцієнтний аналіз руху грошових коштів.

Тема 4. Управління активами

4.1. Склад і структура активів підприємства.

Економічна сутність активів підприємства. Визначення активів згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1. Класифікація активів підприємства.

4.2. Зміст та завдання управління активами.

Оборотні та необоротні активи підприємства. Необхідність забезпечення прискорення обігу активів у процесі їх використання. Основні завдання управління активами підприємства.

4.3. Управління оборотними активами.

Політика комплексного оперативного управління оборотними активами, її типи: агресивна, консервативна, поміркована. Основні етапи управління оборотними активами підприємства. Управління виробничими запасами та запасами готової продукції. Управління дебіторською заборгованістю. Основні шляхи та методи управління грошовими коштами.

4.4. Управління необоротними активами.

Основна мета управління необоротними активами. Основні етапи політики управління необоротними активами підприємства. Завдання процесу управління необоротними активами. Організаційні форми оновлення виробничих засобів. Амортизація основних засобів та нематеріальних активів. Показники ефективності використання необоротних активів.

Тема 5. Вартість та оптимізація структури капіталу

5.1. Сутність і основні принципи оцінювання капіталу.

Сутність, класифікація капіталу та принципи його формування. Види капіталу за певними ознаками. Вартість капіталу. Принципи оцінювання вартості капіталу.

5.2. Оцінювання вартості власного капіталу.

Особливості оцінки вартості власного капіталу. Основні елементи оцінки вартості власного капіталу. Вартість функціонуючого власного капіталу. Вартість нерозподіленого прибутку. Вартість акціонерного (пайового) капіталу.

5.3. Оцінювання вартості позикового капіталу.

Особливості оцінювання вартості позикового капіталу. Управління вартістю позикового капіталу в аспекті його базових елементів. Оцінювання вартості фінансового кредиту. Вартість позикового капіталу, який залучається за рахунок емісії облігацій. Вартість товарного (комерційного) кредиту.

5.4. Фінансовий леверидж.

Поняття фінансового левериджу. Розрахунок показника фінансового левериджу.

5.5. Поняття структури капіталу та фактори, що її визначають.

Поняття структури капіталу. Переваги та недоліки власного капіталу підприємства. Переваги та недоліки позикового капіталу підприємства. Політика формування структури капіталу. Головні фактори, що визначають структуру капіталу. Управління структурою капіталу.

5.6. Оптимізація структури капіталу.

Оптимальна структура капіталу. Основні етапи процесу оптимізації структури капіталу.

5.7. Управління залученням капіталу.

Сутність процесу управління залученням капіталу. Управління залученням власного капіталу за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел. Розробка політики емісії акцій. Управління залученням позикових коштів за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел. Розробка політики залучення банківського кредиту. Політика залучення товарного (комерційного) кредиту. Залучення позикових фінансових ресурсів шляхом випуску облігацій.

Змістовий модуль 2

Управління об'єктами фінансового менеджменту в проектній діяльності

Тема 6. Управління прибутком у проектній діяльності

6.1. Сутність і значення прибутку.

Прибуток як економічна категорія. Значення прибутку в умовах ринкової економіки. Функції прибутку.

6.2. Види прибутку, порядок їх формування та розрахунку.

Види прибутку згідно з діючими стандартами бухгалтерського обліку. Валовий прибуток. Прибуток від операційної діяльності. Прибуток до оподаткування. Чистий прибуток. Схеми розрахунку показників фінансових результатів.

6.3. Ціль і функції управління прибутком.

Сутність та головні вимоги до процесу управління прибутком. Мета та завдання процесу управління прибутком. Функції системи управління прибутком підприємства. Структура механізму управління прибутком.

6.4. Управління формуванням операційного прибутку підприємства на основі системи "взаємозв'язок видатків, обсягу реалізації та прибутку".

Сутність та особливості операційної діяльності підприємства. Головні завдання процесу управління формуванням операційного прибутку. Визначення точки беззбитковості операційної діяльності підприємства. Формування "межі безпеки" ("запасу міцності") підприємства.

6.5. Формування цінової політики.

Сутність цінової політики підприємства. Принципи формування цінової політики підприємства. Основні етапи процесу формування цінової політики.

6.6. Операційний леверидж.

Поняття операційного левериджу. Розрахунок цінового операційного левериджу. Порядок розрахунку натурального операційного левериджу. Особливості прояву дії механізму операційного левериджу.

6.7. Розподіл прибутку.

Сутність процесу розподілу прибутку. Значення розподілу прибутку в діяльності підприємства. Мета та завдання політики розподілу прибутку. Принципи процесу розподілу прибутку. Фактори, які впливають на розподіл прибутку.

Тема 7. Управління інвестиційними проектами

7.1. Інвестиційна стратегія підприємства.

Сутність управління інвестиційними проектами. Поняття інвестиційної стратегії підприємства. Цілі та основні складові інвестиційної стратегії підприємства. Етапи розроблення інвестиційної стратегії підприємства. Критерії оптимальної інвестиційної стратегії.

7.2. Інвестиційний проект як об'єкт управління.

Поняття інвестиційного проекту. Принципи управління інвестиційними проектами. Схеми фінансування інвестиційних проектів. Метод фінансування інвестиційного проекту. Джерела фінансування інвестиційних проектів.

7.3. Управління рамками інвестиційного проекту.

Життєвий цикл проекту. Вибір моменту початку і моменту закінчення інвестиційного проекту. Основні етапи процесу управління інвестиційним проектом. Основні процедури проектного менеджменту на кожному етапі життєвого циклу проекту.

7.4. Оцінювання ефективності інвестиційних проектів.

Поняття та види ефективності інвестиційних проектів. Принципи оцінювання ефективності інвестицій. Грошові потоки інвестиційного проекту: поняття, склад, структура та розрахунок. Методи оцінювання інвестиційних проектів.

Тема 8. Управління проектними ризиками

8.1. Поняття та класифікація проектних ризиків.

Поняття ризику та невизначеності. Економічна сутність та умови виникнення ризику. Класифікація проектних ризиків. Склад систематичних та несистематичних ризиків.

8.2. Причини виникнення та наслідки проектних ризиків.

Види ризиків, що виникають на різних стадіях життєвого циклу проекту. Причини виникнення, ознаки та наслідки різних функціональних ризиків проектів.

8.3. Методи аналізу й оцінювання ризиків інвестиційних проектів.

Головна мета та види аналізу ризику. Якісний аналіз ризику. Кількісний аналіз ризику. Методи аналізу ризику: метод чутливості, метод сценаріїв, метод Монте-Карло.

8.4. Управління фінансовими ризиками проекту.

Поняття та завдання ризик-менеджменту. Політика управління фінансовими ризиками проекту. Методи зниження ризиків. Механізми нейтралізації фінансових ризиків проекту. Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків. Страхування як форма нейтралізації фінансових ризиків. Визначення ефективності заходів щодо зниження ризиків.

Тема 9. Фінансове прогнозування і планування в проектній діяльності

9.1. Місце фінансового прогнозування і планування в проектній діяльності.

Зміст та завдання фінансового прогнозування та планування в проектній діяльності. Принципи організації фінансового планування на підприємстві. Характеристика стадій фінансового планування.

9.2. Методи планування фінансових показників.

Методи фінансового планування. Балансовий метод. Нормативний, розрахунково-аналітичний методи, метод оптимізації планових рішень та метод економіко-математичного моделювання.

9.3. Зміст фінансового плану та порядок його складання.

Зміст фінансового плану. Порядок складання фінансового плану. План (прогноз) обсягів реалізації товарів (робіт, послуг). Баланс грошових надходжень та витрат. Таблиця доходів і видатків. Джерела фінансування та кредитний план. Зведений баланс активів і пасивів підприємства. Графік досягнення беззбитковості.

9.4. Оперативне фінансове планування на підприємстві.

Зміст оперативного фінансового планування. Складання платіжного календаря, касового плану та розрахунки потреби в короткостроковому кредиті.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				у тому числі				
		лекційні	практичні	проведення підсумкового контролю	самостійна робота	усього	лекційні	практичні	проведення підсумкового контролю	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1										
Теоретичні основи фінансового менеджменту в управлінні проектами										
<i>Тема 1. Теоретичні основи та організаційно-інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в управлінні проектами</i>	15	2	2	–	11	15	2	2	–	11
<i>Тема 2. Фінансовий аналіз у системі фінансового менеджменту</i>	17	2	4	–	11	19	4	4	–	11

Закінчення табл. 4.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>Тема 3. Управління грошовими потоками</i>	15	2	2	–	11	15	2	2	–	11
<i>Тема 4. Управління активами</i>	15	2	2	–	11	15	2	2	–	11
<i>Тема 5. Вартість та оптимізація структури капіталу</i>	17	2	4	–	11	15	2	2	–	11
Разом за змістовим модулем 1	79	10	14	–	55	79	12	12	–	55
Змістовий модуль 2										
Управління об'єктами фінансового менеджменту в проектній діяльності										
<i>Тема 6. Управління прибутком у проектній діяльності</i>	15	2	2	–	11	15	2	2	–	11
<i>Тема 7. Управління інвестиційними проектами</i>	13	1	2	–	10	14	2	2	–	10
<i>Тема 8. Управління проектними ризиками</i>	13	1	2	–	10	14	2	2	–	10
<i>Тема 9. Фінансове прогнозування і планування в проектній діяльності</i>	16	2	4	–	10	14	2	2	–	10
Разом за змістовим модулем 2	57	6	10	–	41	57	8	8	–	41
<i>Підготовка до екзамену</i>	10	–	–	–	10	10			–	10
<i>Передекзаменаційні консультації</i>	2	–	–	2		2			2	
<i>Екзамен</i>	2	–	–	2		2			2	
Усього годин	150	16	24	4	106	150	20	20	4	106

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані

студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
Змістовий модуль 1			
Теоретичні основи фінансового менеджменту в управлінні проектами			
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи та організаційно-інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в управлінні проектами	<i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Теоретичні основи та організаційно-інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в управлінні проектами":</i> 1. Основні концепції та теорії фінансового менеджменту. 2. Місце проектної діяльності в фінансовій системі підприємства. 3. Завдання, функції та механізм фінансового менеджменту. 4. Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту. 5. Фінансова звітність в Україні	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 21; 23; 30; 31]
Змістовий модуль 2.			
Управління об'єктами фінансового менеджменту в проектній діяльності			
<i>Тема 7.</i> Управління проектними ризиками	<i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Управління проектними ризиками":</i> 1. Сутність та класифікаційні аспекти проектних ризиків. 2. Причини виникнення та наслідки проектних ризиків. 3. Методи аналізу й оцінювання ризиків інвестиційних проектів. 4. Політика управління фінансовими ризиками. 5. Механізми нейтралізації фінансових ризиків	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 21; 23; 30; 31]
Усього годин		4	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом

індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фінансового менеджменту в управлінні проектами	<i>Завдання 1.</i> Аналіз фінансового стану підприємства	4	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 11; 13 – 18; 21 – 32]
	<i>Завдання 2.</i> Розрахунок вартості грошей у часі. <i>Завдання 3.</i> Визначення грошових потоків підприємства"	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 11; 13 – 18; 21; 30 – 32]
	<i>Завдання 4.</i> Управління оборотним капіталом підприємства	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 11; 13 – 18; 21; 30 – 32]
	<i>Завдання 5.</i> Оцінювання вартості капіталу	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 11; 13 – 18; 21; 25 – 29; 30 – 32]
	<i>Колоквіум за змістовим модулем 1 "Теоретичні основи фінансового менеджменту в управлінні проектами"</i>	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 21; 23 – 32]
Змістовий модуль 2. Управління об'єктами фінансового менеджменту в проектній діяльності	<i>Завдання 6.</i> Визначення точки беззбитковості у виробництві продукції	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7 – 11; 13 – 18; 21; 30; 31]

1	2	3	4
	<i>Завдання 7.</i> Розрахунок показників оцінки інвестиційного проекту	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 11; 13 – 17; 21; 30 – 32]
	<i>Завдання 8.</i> Формування фінансового плану підприємства	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 11; 13 – 17; 21; 22; 30 – 32]
	<i>Колоквіум</i> за змістовим модулем 2 "Управління об'єктами фінансового менеджменту в проектній діяльності"	2	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7 – 23; 25 – 32]
Разом годин за змістовими модулями		20	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1

Теоретичні основи фінансового менеджменту в управлінні проектами

Тема 3. Управління грошовими потоками

Практичне завдання 1. Підприємство сподівається одержати такі суми грошей за такі чотири роки (тис. грн) – 1 000; 1 200; 1 500; 900. Якщо дисконтна ставка дорівнює 10 %, то чому буде дорівнюватиме теперішня вартість грошового потоку?

Практичне завдання 2. Визначити обсяги грошових потоків публічного акціонерного товариства "Фіалка" у рамках операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, якщо відомі наступні дані.

Обсяг виручки від реалізації продукції становив 430 тис. грн, у тому числі ПДВ. Постачальникам було перераховано 87 тис. грн за сировину та матеріали. Підприємство повернуло кредит банку у сумі 20 тис. грн та проценти за користування ним – 5 тис. грн. Підприємство отримало проценти від володіння облігаціями інших підприємств – 3 тис. грн. Були продані основні фонди на суму 10 тис. грн. АТ "Фіалка" протягом звітного періоду отримані дивіденди від володіння акціями інших підприємств на суму 6 тис. грн. З метою збільшення статутного капіталу підприємства

здійснено розміщення додаткових акцій. Номінальна вартість однієї акції – 20 грн, кількість акцій – 2 000 шт., курс емісії – 100 %.

Тема 4. Управління активами

Практичне завдання 1. Визначте, який тип фінансової політики щодо формування оборотних активів на плановий період обрало керівництво підприємством за умови сталої тривалості операційного циклу. Дані для розрахунку:

Показники	Сума, тис. грн
Валовий дохід, тис. грн	2 820,0
Тривалість операційного циклу, дні	51
Плановий обсяг оборотних активів, тис. грн	350
Плановий темп приросту обсягів діяльності, %	10

Практичне завдання 2. Визначте обсяг активів підприємства за джерелами фінансування, використавши такі дані:

Показники	Сума, тис. грн
Необоротні активи, тис. грн	86,0
Оборотні активи, тис. грн	214,0
Власний капітал, тис. грн	75,0
Довгостроково залучений капітал, тис. грн	10,0
Поточні зобов'язання, тис. грн	215,0

Тема 5. Вартість та оптимізація структури капіталу

Практичне завдання 1. Визначте вартість власного капіталу підприємства, використавши такі дані:

Показники	Сума, тис. грн
Зареєстрований капітал, тис. грн	240,5
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	85,2
Рівень дивідендних виплат, %	9,5

Практичне завдання 2. Визначте склад і структуру капіталу за терміном використання, використавши такі дані:

Показники	Сума, тис. грн
Власний капітал	267,8
у тому числі зареєстрований капітал	120,5
додатковий капітал	60,3
нерозподілений прибуток	87,0
Довгострокові кредити банків	25,0
Короткострокові кредити банків	164,0
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи послуги	624,0
Інші поточні зобов'язання	15,6

Змістовий модуль 2

Управління об'єктами фінансового менеджменту в проектній діяльності

Тема 6. Управління прибутком у проектній діяльності

Практичне завдання 1. Компанія виробляє електроприлади. Відомі такі дані:

- обсяг продажу – 4 400 тис. грн;
- сумарні витрати – 4 000 тис. грн;
- сировина і матеріали – 200 тис. грн;
- зарплата виробничих робітників – 1 000 тис. грн;
- інші змінні витрати – 150 тис. грн.

Розрахуйте коефіцієнт прибутковості і як будуть змінюватися обсяг продажу і рівень витрат у наступних випадках (без додаткових вкладень у структуру):

- 1) обсяг виробництва скоротився на 20 %;
- 2) обсяг виробництва збільшився на 10 %.

Практичне завдання 2. Підприємство "Вітязь" виготовляє один вид продукції і є прибутковим. Керівництво підприємства поставило перед аналітиками завдання: Визначити, на скільки відсотків повинен збільшитися обсяг реалізації продукції, щоб прибуток підприємства збільшився на 10 %. Виконайте це завдання, визначивши одночасно запас фінансової міцності даного підприємства.

Скористайтеся такими даними:

обсяг реалізації у звітному періоді – 80 тис. виробів;

ціна одного виробу – 200 грн;

загальна сума постійних витрат – 2 млн грн;

змінні витрати на одиницю продукції – 110 грн.

Практичне завдання 3. Визначте на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю "Роса" прибуток, поріг рентабельності, валову маржу, запас фінансової стійкості, операційний важіль, якщо виручка від реалізації – 39 500 тис. грн, змінні витрати – 7 889,1 тис. грн, постійні витрати – 12 824,97 тис. грн.

Скільки відсотків прибутку може зберегти підприємство "Роса", якщо виручка від реалізації зменшиться на 30 %?

Тема 7. Управління інвестиційними проектами

Практичне завдання 1. Для створення вітчизняного виробництва виробів з поліпропілену, на одному з підприємств Харківського регіону необхідно здійснити закупівлю сучасного імпортного устаткування, для чого планується взяти кредит строком на два роки. Сума кредиту складає: для закупівлі устаткування – 830,0 тис. дол. США, для виконання будівельно-монтажних і пусконаладжувальних робіт – 44,5 тис. дол. США, для придбання оборотних коштів – 90,0 тис. дол. США. Непередбачені витрати – 10,0 % від загальної суми необхідних фінансових ресурсів. Відсотки за кредит становлять 20,0 % річних і сплачуються щорічно за формулою простих відсотків. Сума кредиту повертається в кінці строку. Дисконтна ставка – 15,0 %.

Очікувана вартість продукції – 1 550,0 доларів за тону. Щорічний випуск продукції – 1 110,0 т. Тривалість проекту – 2 роки.

Визначити доцільність пропонованого проекту і зробити відповідні висновки.

Практичне завдання 2. Визначити найбільш ефективний варіант інвестиційного проекту, на основі вихідних даних, наведених в таблиці. Відповідь обґрунтувати.

Показники	Інвестиційний проект		
	варіант № 1	варіант № 2	варіант № 3
1. Загальна сума інвестованих коштів, тис. грн	1 000	1 000	1 300
2. Прогнозований обсяг річного доходу, тис. грн	300	500	600
3. Дисконтна ставка, %	17	17	17
4. Тривалість проекту, років	4	3	4

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 73 % (110 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (150 годин). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС містить: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання домашніх завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1				
Теоретичні основи фінансового менеджменту в управлінні проектами				
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи та організаційно-інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в управлінні проектами	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до <i>семінарського заняття</i> , огляд теоретичного матеріалу з теми "Теоретичні основи та організаційно-інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в управлінні проектами"	11	Презентація результатів	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 21; 23; 30; 31]
<i>Тема 2.</i> Фінансовий аналіз у системі фінансового менеджменту	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Написання есе на тему "Роль та значення фінансового менеджменту в управлінні проектами"	11	Перевірка есе	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 11; 13 – 18; 21 – 32]
<i>Тема 3.</i> Управління грошовими потоками	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>домашнього завдання</i> "Розрахунок грошових потоків у межах операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства". Підготовка до контрольної роботи за темами 1–3	11	Захист домашнього завдання. Письмова контрольна робота за темами 1–3	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 11; 13 – 18; 21; 30 – 32]

Продовження табл. 7.1

1	2	3	4	5
Тема 4. Управління активами	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>домашнього завдання</i> "Визначення обсягу активів підприємства за джерелами фінансування"	11	Захист домашнього завдання	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 11; 13 – 18; 21, 30 – 32]
Тема 5. Вартість та оптимізація структури капіталу	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>домашнього завдання</i> "Визначення граничного обсягу залучення позикових коштів"	11	Захист домашнього завдання	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 11; 13 – 18; 21; 25 – 32]
Усього за змістовим модулем 1		55		
Змістовий модуль 2				
Управління об'єктами фінансового менеджменту в проектній діяльності				
Тема 6. Управління прибутком у проектній діяльності	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>домашнього завдання</i> "Планування прибутку за рахунок зростання обсягу виробництва"	11	Захист домашнього завдання	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7 – 11; 13 – 18; 21; 30; 31]
Тема 7. Управління інвестиційними проектами	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>домашнього завдання</i> "Оцінювання ефективності окремих фінансових інструментів інвестування"	10	Захист домашнього завдання	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 11; 13 – 17; 21; 30 – 32]
Тема 8. Управління проектними ризиками	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>домашнього завдання</i> "Оцінювання ризиків інвестиційного проекту". Підготовка до контрольної роботи за темами 6–8	10	Захист домашнього завдання. Письмова контрольна робота за темами 6–8	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 21; 23; 30; 31]

1	2	3	4	5
Тема 9. Фінансове прогнозування і планування в проектній діяльності	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>домашнього завдання</i> "Планування поточного бюджету підприємства"	10	Захист домашнього завдання	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7; 9 – 11; 13 – 17; 21; 22; 30 – 32]
Усього за змістовим модулем 2		41		
Підготовка до екзамену		10		Основна: [1 – 6]. Додаткова: [7 – 32]
Передекзаменаційні консультації		2		
Екзамен		2		
Усього за модулем		110		

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Теоретичні основи та організаційно-інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в управлінні проектами

1. Охарактеризуйте предмет фінансового менеджменту.
2. Обґрунтуйте мету і завдання фінансового менеджменту.
3. Розкрийте зміст основних функцій фінансового менеджменту.
4. Охарактеризуйте базові концепції фінансового менеджменту.
5. Яка інформація бухгалтерської звітності є базовою для цілей фінансового менеджера?
6. Назвіть законодавчу базу фінансового менеджменту українських підприємств.

Тема 2. Фінансовий аналіз у системі фінансового менеджменту

1. Назвіть основні види фінансового аналізу.
2. У чому полягає роль фінансового аналізу в системі управління підприємством?
3. Яким чином можна подати схему побудови аналітичного процесу?
4. Дайте характеристику основним методам фінансового аналізу.
5. Назвіть основні групи показників фінансового стану підприємства.
6. За допомогою яких показників можна оцінити ефективність використання фінансових ресурсів підприємства?

Тема 3. Управління грошовими потоками

1. Що розуміється під грошовим потоком підприємства?
2. Наведіть приклади класифікації грошових потоків.
3. Назвіть основні принципи управління грошовими потоками підприємства.
5. Розкрийте зміст основних етапів управління грошовими потоками підприємства.
6. У чому сутність прямого і непрямого методів обліку грошових потоків підприємства?
7. Які види грошових потоків є об'єктами оптимізації?
8. За допомогою яких методів проводиться оптимізація грошових потоків?

Тема 4. Управління активами

1. Що розуміється під активами підприємства?
2. Назвіть основні класифікаційні ознаки активів підприємства.
3. Дайте характеристику окремих видів активів.
4. У чому особливості оцінки вартості активів підприємства як цілісного майнового комплексу?
5. Назвіть основні етапи розроблення політики управління оборотними активами підприємства.
6. Яким чином проводиться аналіз якості дебіторської заборгованості?
7. Яким чином оцінюється ефективність факторингової операції?
8. Розкрийте зміст основних етапів управління необоротними активами підприємства.

Тема 5. Вартість та оптимізація структури капіталу

1. Сформулюйте поняття капіталу підприємства.
2. Назвіть основні класифікаційні ознаки капіталу підприємства.
3. Дайте характеристику різним видам капіталу підприємства.
4. У чому суть концепції оцінювання вартості капіталу?
5. Як можна оцінити вартість окремих елементів позикового капіталу?
6. Яким чином проводиться оцінювання вартості окремих елементів власного капіталу?
7. Назвіть основні критерії оптимізації структури капіталу підприємства.
8. Що розуміється під ефектом фінансового левериджу?

Тема 6. Управління прибутком у проектній діяльності

1. Яким чином можна подати схему формування різних видів прибутку підприємства?
2. Наведіть приклади прямих, непрямих, перемінних і постійних витрат підприємства.
3. Назвіть основні напрями операційного аналізу.
4. Що розуміється під "межею безпеки" підприємства?
5. У чому економічна сутність ефекту операційного левериджу?
6. Яким чином оцінюється інтенсивність впливу механізму операційного левериджу?

Тема 7. Управління інвестиційними проектами

1. Сформулюйте поняття інвестиційного проекту.
2. Наведіть приклади фінансових і реальних інвестицій.
3. Охарактеризуйте основні методи оцінювання ефективності інвестиційних проектів.
4. Яким чином проводиться оцінювання ефективності інвестицій у фінансові інструменти?
5. Що таке інвестиційний портфель підприємства?
6. Дайте характеристику різним типам інвестиційних портфельів.
7. У чому сутність процесу оптимізації інвестиційного портфеля підприємства?

Тема 8. Управління проектними ризиками

1. Дайте характеристику різним видам проектних ризиків.
2. Яким чином здійснюється якісна і кількісна оцінка ризику?
3. Розкрийте основну структуру організації ризик-менеджменту.
4. У чому сутність стратегії і тактики управління ризиком?
5. Охарактеризуйте методи зниження ризиків.
6. Виділіть напрями нейтралізації негативних наслідків окремих видів проектних ризиків.

Тема 9. Фінансове прогнозування і планування в проектній діяльності

1. Наведіть структуру системи фінансового планування на підприємстві?

2. Назвіть основні етапи формування фінансової стратегії підприємства.
3. За якими критеріями оцінюється ефективність фінансової стратегії підприємства?
4. У чому складається багаторівневий характер формування фінансової політики підприємства?
5. Що є інформаційною базою для формування поточних фінансових планів підприємства?
6. Дайте характеристику основним видам поточних фінансових планів.
7. Сформулюйте поняття бюджетування.
8. Охарактеризуйте основні види бюджетів підприємства, що розробляються у процесі оперативного фінансового планування.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

- а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:
консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);
- б) за засвоєнням практичного матеріалу:
консультації індивідуальні та групові;
- в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:
індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри,

метод проектної роботи, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 9.1 і 9.2).

Таблиця 9.1

**Розподіл форм та методів активізації процесу навчання
за темами навчальної дисципліни**

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи та організаційно-інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в управлінні проектами	Лекція проблемного характеру з питання "Роль та значення фінансового менеджменту в управлінні проектами", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 2.</i> Фінансовий аналіз у системі фінансового менеджменту	Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Методи оцінки та аналізу фінансового стану підприємства"; презентація результатів роботи в малих групах, банки візуального супроводу
<i>Тема 3.</i> Управління грошовими потоками	Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Аналіз якості грошового потоку підприємства"; презентація результатів роботи в малих групах, банки візуального супроводу
<i>Тема 4.</i> Управління активами	Кейс "Побудова моделі управління оборотним капіталом підприємства"
<i>Тема 5.</i> Вартість та оптимізація структури капіталу	Кейс "Оптимізація структури капіталу підприємства"
<i>Тема 6.</i> Управління прибутком у проектній діяльності	Лекція проблемного характеру з питання "Основні напрями підвищення ефективності управління прибутком в проектній діяльності", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 7.</i> Управління інвестиційними проектами	Кейс "Оцінювання ефективності інвестиційного проекту"
<i>Тема 8.</i> Управління проектними ризиками	Лекція проблемного характеру з питання "Актуальні проблеми формування політики управління фінансовими ризиками проекту", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 9.</i> Фінансове прогнозування і планування в проектній діяльності	Кейс "Формування фінансового плану підприємства"

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Метод Дельфі використовується з метою досягнення консенсусу в експертних оцінках і передбачає надання можливості висловити свої думки групі експертів, що працюють індивідуально в різних місцях. При виборі управлінського рішення за цим методом академічну групу розділяють, наприклад, на п'ять малих груп. Чотири групи є робочими, вони розробляють і приймають управлінське рішення, а п'ята група є експертною. Аналіз та варіанти управлінських рішень робочих груп усереднюються цією групою. Експертна група може бути поділена за спеціалізаціями.

Метод сценаріїв полягає в розробці ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

Таблиця 9.2

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи та організаційно-інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в управлінні проектами	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Теоретичні основи та організаційно-інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в управлінні проектами"	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 2.</i> Фінансовий аналіз у системі фінансового менеджменту	<i>Завдання 1.</i> Аналіз фінансового стану підприємства	Робота в малих групах, мозкові атаки, метод Дельфі, метод сценаріїв
<i>Тема 3.</i> Управління грошовими потоками	<i>Завдання 2.</i> Розрахунок вартості грошей у часі. <i>Завдання 3.</i> Визначення грошових потоків підприємства"	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації

1	2	3
<i>Тема 4.</i> Управління активами	<i>Завдання 4.</i> Управління оборотним капіталом підприємства	Робота в малих групах, мозкові атаки, метод Дельфі, презентації
<i>Тема 5.</i> Вартість та оптимізація структури капіталу	<i>Завдання 5.</i> Оцінювання вартості капіталу	Робота в малих групах, мозкові атаки, метод Дельфі, презентації
<i>Тема 6.</i> Управління прибутком у проектній діяльності	<i>Завдання 6.</i> Визначення точки беззбитковості у виробництві продукції	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації
<i>Тема 7.</i> Управління інвестиційними проектами	<i>Завдання 7.</i> Розрахунок показників оцінки інвестиційного проекту	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації
<i>Тема 8.</i> Управління проектними ризиками	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Управління проектними ризиками"	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 9.</i> Фінансове прогнозування і планування в проектній діяльності	<i>Завдання 8.</i> Формування фінансового плану підприємства	Робота в малих групах, мозкові атаки, метод Дельфі, метод сценаріїв

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

перевірка есе за заданою тематикою;

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування;

проведення диктанту за лекційним матеріалом.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. **Семестрові екзамени** – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. У процесі оцінювання індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Поточний тестовий контроль проводиться 2 рази за семестр. Тест включає запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Письмова контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подачі матеріалу;

використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1).

Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами.

Кожен екзаменаційний білет складається з 15 тестів, які перевіряють рівень засвоєння студентами теоретичного матеріалу та трьох завдань різного рівня складності: стереотипного, діагностичного та евристичного, які перевіряють рівень оволодіння студентами професійними компетентностями щодо організації виконання завдань з управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання в рамках проектної діяльності з метою досягнення економічної ефективності.

Стереотипне завдання розкриває рівень оволодіння студентами професійними компетентностями з розрахунку показників чистого грошового потоку підприємства; формування окремих видів активів відповідно до обсягів господарської діяльності підприємства і тривалості його операційного та фінансового циклів.

Діагностичне завдання розкриває рівень оволодіння студентами професійними компетентностями щодо оцінки фінансового стану і платоспроможності підприємства для обґрунтування та прийняття проектних рішень.

Евристичне завдання розкриває рівень оволодіння студентами професійними компетентностями з визначення доцільності та ефективності інвестиційних вкладень підприємства, управління формуванням операційного прибутку суб'єкта господарювання.

Завдання екзаменаційного білета оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студент **не може бути допущений** до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 35 балів. Після екзаменаційної сесії декан факультету видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У встановлений термін студент добирає залікові бали.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної *"Відомості обліку успішності"*.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"* та заноситься у залікову *"Відомість обліку успішності"* навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: *"зараховано"* – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо *"не зараховано"*, тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

Зразок екзаменаційного білета

Форма № Н-5.05

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Освітній ступінь "магістр"

Спеціальність 073 "Менеджмент" спеціалізація "Управління проектами"

Семестр 1

Навчальна дисципліна "Фінансовий менеджмент в управлінні проектами"

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ 1

1. Тестові завдання.

1. Система принципів і методів розроблення та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів економічних суб'єктів та організацією обороту їх коштів – це _____.

2. Зміст тактичного управління фінансами полягає в:

- а) забезпеченні відшкодування поточних витрат за рахунок отриманих доходів, регулювання обсягу поточних грошових виплат;
- б) формуванні методологічних основ фінансового планування та бюджетування;
- в) формуванні основ дивідендної політики компанії;
- г) формуванні системи довгострокових цілей фінансової діяльності підприємства і вибір найбільш ефективних шляхів їх реалізації;
- д) обґрунтуванні принципів і моделей фінансового забезпечення стійкого зростання підприємства.

3. Основними ознаками проектів є:

- а) масштабність;
- б) непередбачуваність;
- в) кількісна вимірність усіх дій, витрат, результатів;
- г) часовий горизонт дії, який встановлюється завчасно;
- д) цільова спрямованість.

4. До основних завдань фінансового менеджменту належать:

- а) розроблення фінансової стратегії підприємства;
- б) створення організаційних структур, що забезпечують прийняття та реалізацію управлінських рішень;
- в) забезпечення формування достатнього обсягу фінансових ресурсів відповідно до завдань розвитку підприємства в майбутньому періоді;
- г) забезпечення найбільш ефективного розподілу та використання сформованого обсягу фінансових ресурсів у аспекті основних напрямків діяльності підприємства;
- д) оптимізація грошового обігу.

5. Функціями фінансового менеджменту як спеціальної галузі управління підприємством є:

- а) управління інвестиціями;

- б) управління грошовими потоками;
- в) управління фінансовими ризиками;
- г) антикризове фінансове управління;
- д) усі відповіді правильні.

6. Фінансова інформація становить набір даних про стан:

- а) основних засобів підприємства;
- б) господарських ресурсів, зобов'язань і фінансових джерел підприємства;
- в) конкурентів;
- г) немає правильної відповіді.

7. Короткострокові фінансові інвестиції, які можуть бути вільно конвертовані у певну суму грошей і мають незначний ризик щодо зміни вартості – це

---

8. Грошовий потік, який характеризує всю сукупність надходжень та витрат грошових коштів у періоді, що розглядається – це:

- а) грошовий потік від операційної діяльності;
- б) грошовий потік від інвестиційної діяльності;
- в) грошовий потік від фінансової діяльності;
- г) валовий грошовий потік,
- д) чистий грошовий потік.

9. Інвестиційна діяльність підприємства характеризується:

- а) грошовими виплатами постачальникам сировини та матеріалів;
- б) надходженнями грошових коштів від покупців продукції;
- в) платежами і надходженнями грошових коштів, пов'язаних із здійсненням реального і фінансового інвестування;
- г) платежами і надходженнями грошових коштів, пов'язаних із продажем основних засобів та нематеріальних активів;
- д) платежами і надходженнями грошових коштів, пов'язаних із ротацією довгострокових фінансових інструментів інвестиційного портфеля.

10. За методом обчислення обсягу виокремлюють такі види грошових потоків:

- а) валовий грошовий потік;
- б) чистий грошовий потік;
- в) грошовий потік за окремими господарськими операціями;
- г) грошовий потік по підприємству в цілому;
- д) грошовий потік за окремими структурними підрозділами підприємства.

11. Відповідна організація руху грошових коштів у просторі та часі – це

---

12. За формою функціонування активи поділяються на:

- а) матеріальні активи;
- б) нематеріальні активи;
- в) фінансові активи;
- г) оборотні активи;
- д) необоротні активи.

13. Сукупність майнових цінностей підприємства, які обслуговують поточну виробничо-комерційну діяльність підприємства і повністю споживаються (змінюють свою форму) протягом одного операційного циклу – це _____.

14. Активи з низькою оборотністю відповідно містять:

- а) сезонні запаси сировини і матеріалів;
- б) запаси сировини і матеріалів, за якими не створюються страхові резерви;
- в) запаси готової продукції зі зниженим попитом;
- г) запаси готової продукції, що користується значним попитом;
- д) довгострокову та короткострокову дебіторську заборгованість.

15. Виділені підприємству або залучені ним на засадах, визначених чинним законодавством, фінансові ресурси у вигляді грошових коштів або вкладень у майно, матеріальні цінності, нематеріальні активи, цінні папери, що закріплені за підприємством на праві власності або повного господарчого відання – це:

- а) власний капітал;
- б) статутний капітал;
- в) сукупний капітал;
- г) резервний капітал;
- д) додатковий капітал.

2. Стереотипне завдання. Визначити чистий грошовий потік від операційної діяльності публічного акціонерного товариства за звітний період непрямим методом за наступних даних.

Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування за звітний період становить 300 тис. грн.

Протягом звітного року розміщена додаткова емісія акцій товариства. Номінальна вартість нової емісії – 250 тис. грн, курс емісії акцій – 120 %.

З метою залучення коштів для фінансування технічного переозброєння виробництва розміщена емісія власних облігацій на суму 100 тис. грн.

За рішенням загальних зборів акціонерів були нараховані дивіденди власникам корпоративних прав на суму 85 тис. грн.

За звітний період собівартість реалізованої продукції складала 750 тис. грн, у т. ч. амортизація необоротних активів – 40 тис. грн.

Сума збільшення операційних оборотних активів дорівнювала 44 тис. грн.

3. Діагностичне завдання. На основі наведених даних проаналізувати фінансову стійкість підприємства шляхом розрахунку коефіцієнтів капіталізації та покриття, зробити відповідні висновки.

Вихідні дані

Показники	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
1. Необоротні активи	120	120
2. Запаси	60	75
3. Дебіторська заборгованість	30	44
4. Гроші та їх еквіваленти	6	7
Баланс	216	246
1. Зареєстрований капітал	200	200
2. Непокритий збиток	(24)	(20)
3. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	20	30
4. Поточні зобов'язання і забезпечення	20	36
Баланс	216	246

4. Евристичне завдання. Розглядається інвестиційний проект виготовлення натуральних соків. Суть проекту: за рахунок капіталовкладень придбати нове устаткування для оновлення виробництва і випускати на ньому конкурентоспроможну продукцію, яка б мала попит на ринку, а саме – натуральні соки. Дані для розрахунку необхідного обсягу капіталовкладень: вартість усього устаткування, необхідного для реалізації інвестиційного проекту, становить 1 850 тис. грн; для встановлення, доставки та монтажу цього обладнання необхідно 165 тис. грн; сума коштів, необхідна для закупівлі сировини на початковий виробничий цикл, становить 510 тис. грн. Із загального обсягу капіталовкладень 1 500 тис. грн – власний капітал, решта – залучений. Залучений капітал – це кредит на 3 роки за таких умов: відсотки за кредит становлять 19 % і сплачуються щорічно за формулою простих відсотків. Сума кредиту повертається в кінці строку. Дисконтна ставка – 15 %. Очікувана вартість продукції – 23,75 грн за 1 літр. Щорічний випуск продукції – 290 тис. літрів. Тривалість проекту – 4 роки. Визначити доцільність запропонованого проекту і зробити відповідні висновки.

Затверджено на засіданні

кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Протокол № ___ від "___" _____ 20___р.

Зав. кафедри _____ Екзаменатор _____
(підпис) (підпис)

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Кожна вірна відповідь на тестове запитання оцінюється в один бал.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються щодо складності, трудомісткості та значення для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного наступним чином:

1. Оцінка за правильність виконання **стереотипного завдання дорівнює 6 балам** і містить:

- 2 бали за правильне подання та використання методичного апарату (зокрема формул);
- 2 бали за арифметичну правильність розрахунків та охайність подання результатів;
- 1 бал за правильне наведення одиниць вимірювання показників;
- 1 бал за наявність і ґрунтовність висновку.

2. Оцінка за правильність виконання **діагностичного завдання дорівнює 9 балам** і містить:

- 2 бали за правильне подання та використання методичного апарату (зокрема формул);
- 2 бали за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку окремих показників, які входять до алгоритму вирішення завдання та охайність подання результатів;
- 2 бали за арифметичну правильність розрахунків;
- 1 бал за правильне наведення одиниць вимірювання показників;
- 2 бали за логічну послідовність і ґрунтовність висновку.

3. Оцінка за правильність виконання **евристичного завдання дорівнює 10 балам** і містить:

- 1 бал за наявність оригінальної версії щодо вирішення завдання;
- 2 бали за правильне подання та використання методичного апарату (зокрема формул);
- 2 бали за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку окремих показників, які входять до алгоритму вирішення завдання та охайність подання результатів;
- 2 бали за арифметичну правильність розрахунків;
- 1 бал за правильне наведення одиниць вимірювання показників;
- 2 бали за логічну послідовність, аргументованість і ґрунтовність висновку.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

Таблиця 11.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання	Оцінка рівня сформованості компетентностей				
				Форми контролю	Максимальний бал			
1	2	3	4	5	6			
Змістовий модуль 1								
Теоретичні основи фінансового менеджменту в управлінні проектами								
Здатність організувати виконання завдань щодо управління фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання в рамках проектної діяльності з метою досягнення економічної ефективності	Знати джерела отримання необхідної фінансової інформації та вміти ними користуватися	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Теоретичні основи та організаційно-інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в управлінні проектами	Робота на лекції	0,5
			СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка презентації за темою: "Теоретичні основи та організаційно-інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в управлінні проектами"	Презентація за темою	2
	Здійснювати оцінювання фінансового стану і платоспроможності підприємства для обґрунтування та прийняття проектних рішень	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Фінансовий аналіз у системі фінансового менеджменту	Робота на лекції	0,5
				2	Семінарське заняття	Семінарське заняття за темою: "Теоретичні основи та організаційно-інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в управлінні проектами"	Активна участь у семінарському занятті	0,5
				2	Практичне заняття	Практичне завдання "Аналіз фінансового стану підприємства"	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
			СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Написання есе на тему "Роль та значення фінансового менеджменту в управлінні проектами"	Перевірка есе	4
	Володіти здібністю планувати та прогнозувати потоки та відтоки грошових потоків, розробляти і застосовувати платіжний календар	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Управління грошовими потоками	Робота на лекції	0,5
				2	Практичне заняття	Практичне завдання "Аналіз фінансового стану підприємства"	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6		
		2	Практичне заняття	Практичні завдання "Розрахунок вартості грошей у часі", "Визначення грошових потоків підприємства"	Експрес-контрольна робота	5	
		СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до поточної контрольної роботи. Виконання домашнього завдання "Розрахунок грошових потоків в межах операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства"	Перевірка домашніх завдань	2
Виявляти вміння формувати політику управління оборотними активами підприємства	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Управління активами	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Практичне завдання "Управління оборотним капіталом підприємства"	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
		СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашнього завдання "Визначення обсягу активів підприємства за джерелами фінансування"	Перевірка домашніх завдань	2
Бути здатним визначати оптимальну структуру капіталу підприємства та здійснювати вибір найбільш привабливих джерел фінансування	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Вартість та оптимізація структури капіталу	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Практичне завдання "Оцінювання вартості капіталу"	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
			2	Практичне заняття	Колоквіум за змістовим модулем 1. "Теоретичні основи фінансового менеджменту в управлінні проектами"	Підсумкова контрольна робота	12
		СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до колоквіуму. Виконання домашнього завдання "Визначення граничного обсягу залучення позикових коштів"	Перевірка домашніх завдань	2
Змістовий модуль 2.							
Управління об'єктами фінансового менеджменту в проектній діяльності							
Виявляти здібність управляти формуванням прибутку суб'єкта господарювання	11	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Управління прибутком у проектній діяльності	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Практичне завдання "Визначення точки беззбитковості у виробництві продукції"	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
		СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашнього завдання "Планування прибутку за рахунок зростання обсягу виробництва"	Перевірка домашніх завдань	2
	13	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Управління інвестиційними проектами. Тема 8. Управління проектними ризиками	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Практичне завдання "Розрахунок показників оцінювання інвестиційного проекту"	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4	5	6		
Здатність формувати фінансову стратегію та фінансову політику підприємства за такими напрямками, як управління активами, капіталом, інвестиціями, прибутком		Ауд.	2	Практичне заняття	Семінарське заняття за темою: "Управління проектними ризиками"	Експрес-контрольна робота	5
		СРС	20	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до поточної контрольної роботи. Підготовка презентації за темою: "Управління проектними ризиками"	Презентація за темою	2
Використовувати інструментарій та здійснювати планування та прогнозування фінансових показників в проектній діяльності	15	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Фінансове прогнозування і планування в проектній діяльності	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Практичне завдання "Формування фінансового плану підприємства"	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,5
			2	Практичне заняття	Колоквіум за змістовим модулем 2. "Управління об'єктами фінансового менеджменту в проектній діяльності"	Підсумкова контрольна робота	12
		СРС	10	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання індивідуального завдання "Планування поточного бюджету підприємства"	Перевірка домашніх завдань	2
	СЕСІЯ	Ауд.	2	Передекзаменаційна консультація	Вирішення практичних завдань на різні теми, що входять до підсумкового контролю	Підсумковий контроль	40
			2	Екзамен	Виконання завдань екзаменаційного білету		
		СРС	10	Підготовка до екзамену	Повторення матеріалів змістовних модулів		
УСЬОГО годин		150	Загальна максимальна кількість балів з дисципліни			100	
3 НИХ							
<i>аудиторні</i>		40	27 %	<i>поточний контроль</i>		60	
<i>самостійна робота</i>		110	73 %	<i>підсумковий контроль</i>		40	

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	100
2,5	5,5	8	3	3	3	1	7	3		
Колоквіум					Колоквіум					
12					12					

Примітка. T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекції	Практичні заняття	Домашні завдання	Есе	Презентація	Поточні КР	Колоквіум	Загальна сума	
ЗМ 1	Тема 1	1 тиждень	0,5						0,5	
		2 тиждень				2			2	
	Тема 2	3 тиждень	0,5	1					1,5	
		4 тиждень				4			4	
	Тема 3	5 тиждень	0,5	0,5				5	6	
		6 тиждень			2				2	
	Тема 4	7 тиждень	0,5	0,5					1	
		8 тиждень			2				2	
	Тема 5	9 тиждень	0,5	0,5					12	13
		10 тиждень			2					2
ЗМ 2	Тема 6	11 тиждень	0,5	0,5					1	
		12 тиждень			2				2	
	Тема 7,8	13 тиждень	0,5	0,5			5		6	
		14 тиждень					2		2	
	Тема 9	15 тиждень	0,5	0,5				12	13	
		16 тиждень			2				2	
Усього		4	4	10	4	4	10	24	60	

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.4).

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Таблиця 11.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Бланк И. А. Финансовый менеджмент : учебный курс / И. А. Бланк. – 2-е изд., перераб. и доп. – Киев : Ника-Центр, 2006. – 653 с.
2. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник для студ. вищ. навч. закладів / Г. О. Крамаренко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 518 с.
3. Лепейко Т. І. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. ; рекомендовано МОН / Т. І. Лепейко, О. М. Миронова, К. В. Кривобок. – Харків : ХНЕУ, 2012. – 290 с.
4. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / за ред. Г. Г. Кірейцева. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 530 с.

5. Фінансовий менеджмент : підручник / кер. кол. авт. і наук. ред. А. М. Поддєрьогін. – Київ : КНЕУ, 2008. – 535 с.

6. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент : підручник / В. М. Шелудько. – Київ : Знання, 2006. – 439 с.

12.2. Додаткова

7. Балабанов И. Т. Финансовый менеджмент. Теория и практика / И. Т. Балабанов. – Москва : Перспектива, 2009. – 656 с.

8. Бланк И. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – Киев : НИКА-Центр, 2007. – 768 с.

9. Бочаров В. В. Финансовый менеджмент : учеб. пособ. / В. В. Бочаров. – Санкт-Петербург : Питер, 2007. – 219 с.

10. Бригхэм Ю. Финансовый менеджмент. Экспресс-курс / Ю. Бригхэм, Дж. Хьюстон ; пер. с англ. – 4-е изд. – Санкт-Петербург : Питер, 2007. – 544 с.

11. Ван Хорн Дж. К. Основы финансового менеджмента / Дж. К. Ван Хорн. – Москва : Вильямс, 2006. – 1232 с.

12. Гондарева І. В. Управління проектами : підручник / І. В. Гондарева. – Харків : ХНЕУ, 2011. – 443 с.

13. Ковалев В. В. Введение в финансовый менеджмент / В. В. Ковалев. – Москва : Финансы и статистика, 2007. – 768 с.

14. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Л. О. Коваленко. – 3-тє вид., випр. і доп. – Київ : Знання, 2008. – 483 с.

15. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 520 с.

16. Салига С. Я. Фінансовий менеджмент : навч. Посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Я. Салига, Н. В. Дацій, С. О. Корецький. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 273 с.

17. Ситник Л. С. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. С. Ситник. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006. – 349 с.

18. Стоянова Е. Финансовый менеджмент в условиях инфляции / Е. Стоянова. – Москва : Перспектива, 2009. – 656 с.

19. Тарасюк Г. М. Управління проектами : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. М. Тарасюк. – 3-тє вид. – Київ : Каравела, 2009. – 319 с.

20. Управління проектами : підручник / за заг. ред. Л. В. Ноздріної. – Київ : ЦУЛ, 2010. – 432 с.

21. Финансовый менеджмент: Теория и практика : учебник / под ред. Е. Стояновой. – Москва : Перспектива, 2009. – 656 с.

22. Хруцкой В. Е. Внутрифирменное бюджетирование / В. Е. Хруцкой, Т. В. Сизова, В. В. Гамаюнов. – Москва : Финансы и статистика, 2003. – 400 с.

23. Шишмарьова Л. О. Управління проектами : навч. посіб. / Л. О. Шишмарьова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 135 с.

24. Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Н. П. Шморгун, І. В. Головка. – Київ : ЦНЛ, 2006. – 528 с.

12.3. Інформаційні ресурси

25. Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.

26. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.

27. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

28. Професійна правова система МЕГА НАУ. – Режим доступу : <http://www.nau.kiev.ua/>.

29. Сайт Інформаційного агентства ЛІГАБізнесІнформ. – Режим доступу : <http://www.liga.net>.

12.4. Методичне забезпечення

30. Мельник В. І. Фінансовий менеджмент в управлінні проектами : конспект лекцій [Електронний ресурс] / В. І. Мельник. – Режим доступу : <http://www.ikt.hneu.edu.ua/course/view.php?id=3790>.

31. Мельник В. І. Фінансовий менеджмент в управлінні проектами : методичні рекомендації до виконання практичних завдань для студентів спеціальності 073 "Менеджмент" спеціалізації "Управління проектами" другого (магістерського) рівня [Електронний ресурс] / В. І. Мельник. – Режим доступу : <http://www.ikt.hneu.edu.ua/course/view.php?id=3790>.

32. Мельник В. І. Фінансовий менеджмент в управлінні проектами : методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 073 "Менеджмент" спеціалізації "Управління проектами" другого (магістерського) рівня [Електронний ресурс] / В. І. Мельник. – Режим доступу : <http://www.ikt.hneu.edu.ua/course/view.php?id=3790>.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Фінансовий менеджмент в управлінні проектами" за Національною рамкою кваліфікацій України

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Теоретичні основи та організаційно-інформаційне забезпечення фінансового менеджменту в управлінні проектами					
Знати джерела отримання необхідної фінансової інформації та вміти ними користуватися	Сутність фінансового менеджменту та управління проектами	Знання концепції та теорій фінансового менеджменту, його головної мети та завдань. Знання про об'єкти і суб'єкти фінансового менеджменту, його роль в управлінні проектами, механізм фінансового менеджменту. Знання про інформаційне забезпечення фінансового менеджменту, його особливості, фінансову звітність та її зміст	Уміти розподіляти та визначати сфери фінансового менеджменту, обирати фінансові важелі, застосовувати фінансові методи	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо визначення сфери фінансового менеджменту, вибору фінансових важелів, застосовування фінансових методів	Відповідальність за точну ідентифікацію ключових проблем управління фінансовими ресурсами в рамках проектної діяльності
Тема 2. Фінансовий аналіз у системі фінансового менеджменту					
Здійснювати оцінку фінансового стану і платоспроможності підприємства для обґрунтування та прийняття проектних рішень	Загальна схема, показники й послідовність проведення аналізу фінансового стану підприємства	Знання методики аналізу майнового стану підприємства, показників ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності підприємства	Застосовувати доцільний методичний апарат аналізу фінансового стану підприємства	Брати участь у спільному прийнятті рішень щодо поліпшення фінансового стану підприємства, надавати пропозиції вищому керівництву	Відповідальність за методичний апарат та визначені рекомендації щодо поліпшення фінансового стану підприємства

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Управління грошовими потоками					
Володіти здібністю планувати та прогнозувати притоки та відтоки грошових потоків, розробляти і застосовувати платіжний календар	Сутність та функції процесу управління, основні методи управління грошей.	Знання методів визначення вартості грошей у часі, поняття теперішньої вартості грошей та дисконтування. Знання про грошові потоки, їх класифікацію, інструментарій управління грошовими потоками, причини дефіциту грошових коштів	Здійснювати визначення вартості грошей у часі та використовувати його у фінансових розрахунках, використовувати прямий і непрямий методи складання звіту про рух грошових коштів	Презентувати результати визначення вартості грошей у часі та використання їх у фінансових розрахунках	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за коректність і адекватність складання звіту про рух грошових коштів
Тема 4. Управління активами					
Виявляти вміння формувати політику управління оборотними активами підприємства	Поняття, склад основних фондів, нематеріальних активів, оборотних коштів	Знання складу, структури основних фондів, методів їх оцінювання, методів амортизації, показників ефективності використання, складу, ефективності використання оборотних коштів і нематеріальних активів	Оцінювати вартість основних засобів, нематеріальних активів, здійснювати їх переоцінку, визначати їх знос, розраховувати амортизаційні відрахування основних фондів та нематеріальних активів, здійснювати нормування оборотних коштів, розробляти заходи прискорення оборотності оборотних коштів	Презентувати результати обґрунтування ефективного використання основних фондів, оборотних коштів, нематеріальних активів	Приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо ефективного використання капіталу підприємства
Тема 5. Вартість та оптимізація структури капіталу					
Бути здатним визначати оптимальну структуру капіталу підприємства та здійснювати вибір найбільш привабливих джерел фінансування	Визначення поняття "капітал" та "структура капіталу"	Знання сутності, класифікації капіталу та принципів його формування, видів капіталу, джерел формування власного та залученого капіталу, визначення вартості капіталу, поняття фінансового левриджу, взаємозв'язку структури капіталу та вартості підприємства	Здійснювати оцінку вартості капіталу підприємства, визначати потребу у власних фінансових ресурсах та граничний обсяг залучення позикових коштів	Презентувати результати оцінки вартості капіталу підприємства, визначення потреби у власних фінансових ресурсах та граничного обсягу залучення позикових коштів	Відповідати за коректність та адекватність оцінки вартості капіталу підприємства та граничного обсягу залучення позикових коштів, самостійно приймати ефективні управлінські рішення, використовуючи результати цього аналізу

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Управління прибутком у проектній діяльності					
Виявляти здібність управляти формуванням прибутку суб'єкта господарювання	Сутність та класифікація фінансових результатів діяльності підприємства.	Знання видів прибутку та показників рентабельності, системи показників ефективності діяльності підприємств	Оцінювати джерела формування показників прибутку, розробляти заходи щодо їх підвищення	Презентувати результати оцінки ефективності діяльності підприємства	Самостійно обґрунтовувати показники прибутку на підприємстві та здійснювати пошук резервів їх збільшення
Тема 7. Управління інвестиційними проектами					
Володіти здібністю приймати рішення щодо доцільності та ефективності інвестиційних вкладень підприємства	Поняття, класифікація, джерела формування інвестицій	Знання класифікації інвестицій, оцінки ефективності реальних і фінансових інвестиційних проектів, їх фаз і етапів	Оцінювати ефективність реальних інвестицій, обґрунтовувати джерела фінансування інвестиційних проектів	Презентувати результати оцінки ефективності інвестицій	Самостійно застосовувати різні методи вибору інвестиційних проектів та здійснювати розрахунок показників їх ефективності
Тема 8. Управління проектними ризиками					
Бути здатним оцінити та обґрунтувати рівень ризику в процесі прийняття проектних рішень	Поняття ризику та невизначеності. Сутність та умови виникнення ризику	Знання про сутність та класифікацію проектних ризиків, методи аналізу й оцінки ризиків інвестиційних проектів, поняття та завдання ризик-менеджменту, політику управління фінансовими ризиками проекту	Здійснювати аналіз та оцінку ризиків інвестиційних проектів, використовувати методи зниження ризиків, механізми нейтралізації фінансових ризиків проекту та визначати ефективність заходів щодо зниження ризиків	Презентувати результати аналізу та оцінки ризиків інвестиційних проектів, застосування механізмів нейтралізації фінансових ризиків проекту та визначення ефективності заходів щодо зниження ризиків	Відповідати за коректність та адекватність результатів аналізу та оцінки ризиків інвестиційних проектів, самостійно приймати ефективні управлінські рішення, використовуючи результати цього аналізу
Тема 9. Фінансове прогнозування і планування в проектній діяльності					
Використовувати інструментарій та здійснювати планування та прогнозування фінансових показників у проектній діяльності	Основи, принципи, методичні підходи планування, види планів підприємств	Знання методики планування і прогнозування діяльності підприємств	Володіти методами збору інформації для складання планів підприємств, здійснювати планування фінансових показників діяльності підприємства, обирати методи прогнозування та планування діяльності підприємств залежно від різних факторів	Презентувати результати розроблення планових показників	Самостійно здійснювати обґрунтування і розроблення планових показників

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	7
4. Структура навчальної дисципліни.....	14
5. Теми та плани семінарських занять.....	15
6. Теми практичних занять	16
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	18
7. Самостійна робота.....	22
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики	25
8. Індивідуально-консультативна робота	28
9. Методи навчання	28
10. Методи контролю	32
11. Розподіл балів, які отримують студенти	42
12. Рекомендована література.....	46
12.1. Основна	46
12.2. Додаткова	47
12.3. Інформаційні ресурси.....	48
12.4. Методичне забезпечення	48
Додатки.....	49

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В УПРАВЛІННІ ПРОЕКТАМИ

**Робоча програма
для студентів спеціальності
073 "Менеджмент"
спеціалізації "Управління проектами"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Мельник** Вікторія Іванівна

Відповідальний за видання *Н. Л. Гавкалова*

Редактор *В. О. Бутенко*

Коректор *В. О. Бутенко*

План 2017 р. Поз. № 164 ЕВ. Обсяг 53 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру

ДК № 4853 від 20.02.2015 р